Máté Imre jelenlétében felhívta a németországi amerikai katonai parancsnokot, azt ajánlotta, a parancsnoksága alatt álló egységekkel látszatbevonulást rendez Ausztriába, s ez feljogosítja az amerikaiakat a valódi katonai beavatkozásra. Így akart segíteni a Győrben szerveződő ellenálláson. Az amerikai főparancsnok bizonyára azonnal jelentette a szovjet titkosszolgálatnak, akik a lehető leghamarabb likvidálták is a körzet szovjet parancsnokát. Részben hasonlóan jártak el mindazokkal, akiket 1957-ben a politikai hatalom megszilárdulása közben „begyűjtöttek". A budapesti temetőkben hullahegyek voltak, idézi fel Tóth Zoltán az apja keresésére induló *Hanák Péter* emlékezetét. Tízezreket csuktak börtönbe. Miskolcon például, ahol a köztiszteletben álló megyei párttitkár és katonai körzetparancsnok részvételének köszönhetően semmiféle atrocitás nem volt, megfélemlítendő a helybelieket, kivégezték a 21 éves *Oláh Miklós*t (idézi fel a történetét, az anya bíró előtti könyörgését és testvére búcsúlevelét *Takácsné Oláh Judit*). Elpusztult életek, kettétört pályák jelzik 1956 következményeit.

Az ‚Akkor is karácsony volt (1944)' és az ‚Akkor is karácsony volt. Bölcsészek 1956-ról' című kötetek az egymás mellé rakott interjúkkal, az egymást kiegészítő beszélgetésekkel, egy-egy részmozzanat többféle megközelítésével, a párbeszédekbe bekapcsolt levelekkel, nyilatkozatokkal, a szöveg keletkezéstörténetének bevonásával és a szövegformálásra utaló reflexiókkal érdekes, műfajt megújító vállalkozások. És igazolják *Tacitus* gondolatát. „A történetírás legfőbb feladata – olvasható a római történetírónál –, hogy a virtus tettei ne hallgattassanak el, és hogy a hitványnak félnie kelljen az utókor megbélyegzésétől."

Dobos Mariann (2003): *Akkor is karácsony volt (1944).* Bíbor Kiadó, kiadás helye?
Dobos Mariann (2004): *Akkor is karácsony volt. Bölcsészek 1956-ról.* J és É Bt., Miskolc.

Sipos Lajos
BTK, ELTE

A frazeológiától a terminológiáig, a menedzsmenttől a nyelvhelyességig

Szótárkritikák

Nemcsak a tudományokban, hanem a társadalom működésében, a mindennapokban is új folyamatok, új eszközök és ezekkel együtt új fogalmak jelennek meg, amelyek anyanyelvi értelmezése, idegen nyelvek lexikájával való összevetése sürgősen megoldandó feladat, hiszen az egyértelmű nyelvi kifejezésnek, egymás megértésének záloga a jelentés pontos ismerete.

A sürgető társadalmi igények jól érzékelhetők: egyre több és újabb tartalmú szótárra van szükség. Emellett fontos, hogy a szótárak használói rendelkezzenek azokkal az ismeretekkel, amelyek segítenek kiválasztani a piacon lévő szótárak közül a számukra megfelelő, jó minőségű művet. Az Iskolakultúrában rendszeresen megjelenő szótárkritikák az egyes művek jobb, mélyebb megismerésében, a felhasználók tájékoztatásában, a szótárak iránti széleskörű érdeklődés felkeltésében fontos szerephez jutnak. Az egyes recenziók szerzői objektív szempontok alapján, a művek előnyeit és hátrányait is

kiemelve, mégis személyes hangvételű írásokban értékelik a legkülönbözőbb terjedelmű és témájú szótárakat.

Az itt olvasható kritikák is a szótári típusok széles köréből merítettek: kétnyelvű sportszótár, bibliai lexikon, idegen szavak szótára, közhelyszótár, két frazeológiai szótár, nyelvművelő lexikon, egy anyanyelvűeknek szánt angol értelmező szótár és egy négynyelvű terminológiai szótár értékelését találják a csokorban. A sor elején a hiánypótló, kétnyelvű szakszótár, a ‚Sportmenedzser-szótár' ismertetője szerepel, ezt egynyelvű kiadványok követik, elsőként a Szentírás-kutatás eredményeit tartalmazó, kiváló ‚Bibliai lexikon', majd a legújabb ‚Idegenszó-tár', amely nem csupán az idegen szavak helyes írását, jelentését, de etimológiájukat és esetenként helyes kiejtésüket is tartalmazza. A ‚Közhelyszótár', a ‚Magyar szólástár' és a ‚Magyar szólások és közmondások tára' a frazeológiai szótárak különböző típusait gyűjti egybe. A ‚Magyar nyelvhelyességi lexikon' a nyelvi norma követését, a helyes beszéd fejlesztését tűzte ki célul. Az ‚OCED' (The Oxford Compact English Dictionary) angol anyanyelvűeknek szóló korpuszalapú értelmező szótár, amely az angolt idegen nyelvként magas szinten beszélők számára is hasznos műnek bizonyulhat. A sort az előző év végén megjelent terminológiai szótár, ‚Az Európai Unió hivatalos kifejezéstára' (Official Terminology of the European Union) zárja, amely a közösségi joganyag magyar nyelvre fordítása során keletkezett terminológiai adatbázis anyagából készült, nyomtatott és elektronikus változatban.

Fóris Ágota

Sportmenedzser-szótár

A magyarországi sportszótárak feltérképezése közben bukkantunk rá a hiánypótló angol-magyar, illetve magyar-angol ‚Sportmenedzser-szótár'-ra, mely a szakterületén még fél évtized elteltével is egyedülálló mű. A sport és a gazdaság egyre intenzívebb összefonódása tette szükségessé egy olyan szótár összeállítását, amely a sport és annak gazdasági vonatkozásai, a sportmenedzsment szókincsét foglalja magába.

A Fair Play Sport Kiadó még a múlt évezred végén, 1999-ben jelentette meg hiánypótlónak számító, 177 számozott oldalas, puha kötésű, kis formátumú ‚Sportmenedzser-szótár'-át, melyet a kor új követelményeinek szellemében elsősorban sportmenedzserek, sportvezetők, sportolók, edzők és más szakemberek nemzetközi kommunikációjának megkönnyítésére alkottak.

A szótár szükségességét, hasznát és célját a sportélet megváltozása, a sportszervezés korszerűsödése indokolja, mint azt a szerkesztők az előszóban kifejtik: „A piacgazdasági viszonyok térhódításával és a sport globalizációs fejlődésével hazai sportéletünk is gyökeresen megváltozott. A korábbi, hagyományos sportszervezői tevékenység átformálódott, megnőtt a piackutatásban, az anyagi alapok megteremtésében, a pénzkezelésben, és a nemzetközi kommunikációban való jártasság jelentősége. Nem véletlen, hogy a sportszervező-képzés tartalmi korszerűsödése a terminológiában is kifejeződik: „sportmenedzser" képzés és szak, „sportmenedzsment" tantárgy, „Sportmenedzsment és rekreáció" tanszék stb., egyértelműen jelzi e kifejezések átfogó jellegét is. A sikeres sportmenedzseri tevékenység egyik alapfeltétele – a korszerű szervezési és gazdálkodási ismeretek birtoklása mellett, az idegennyelv-ismeret."

A szótár megastruktúrája is szinkronban van a fentiekkel. Fedőlapjáról, melyet világtérkép illusztrál, megtudjuk, hogy kétnyelvű, mégpedig angol-magyar, magyar-angol gyűjteményről van szó. A sport területén, akárcsak a gazdaságban, jelentős szerepet játszik az angol mint közvetítő nyelv, hiszen az egész világon „lingua franca"-ként működik a sportolók és sportszövetségek közti érintkezésben és kapcsolattartásban.